

COLLECT*
MAKE*
SHARE*

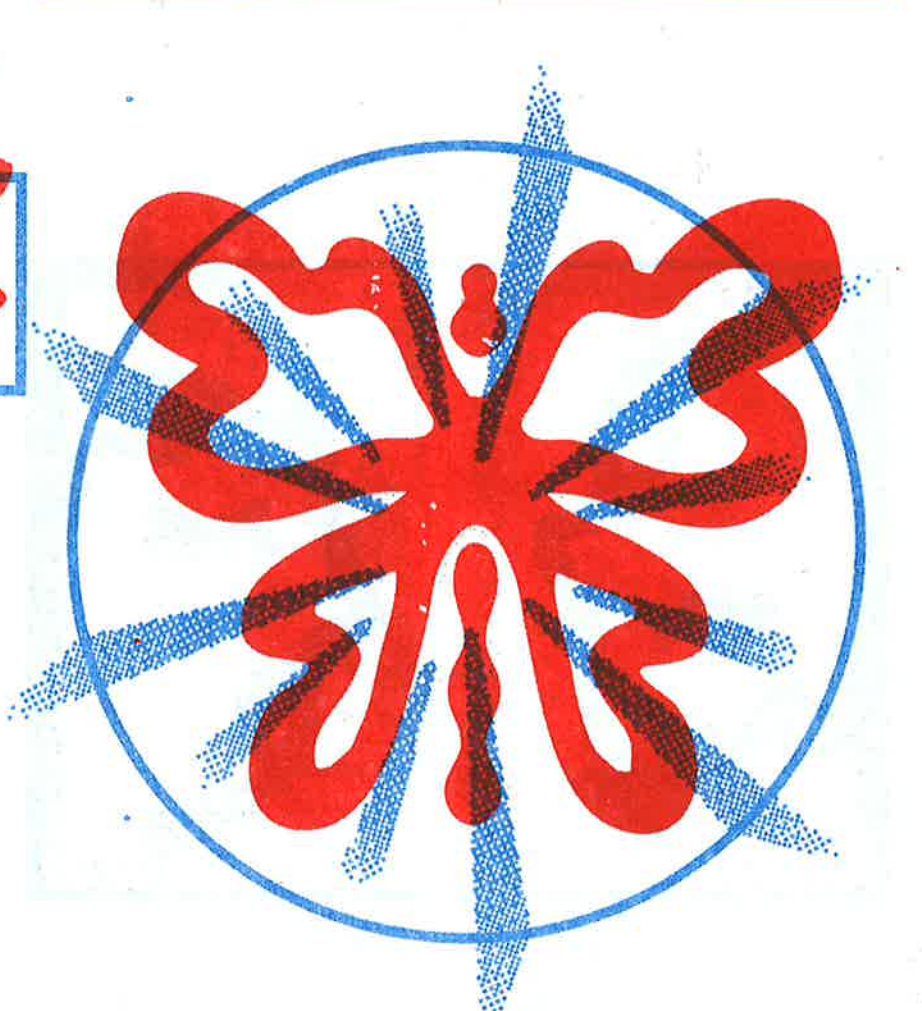
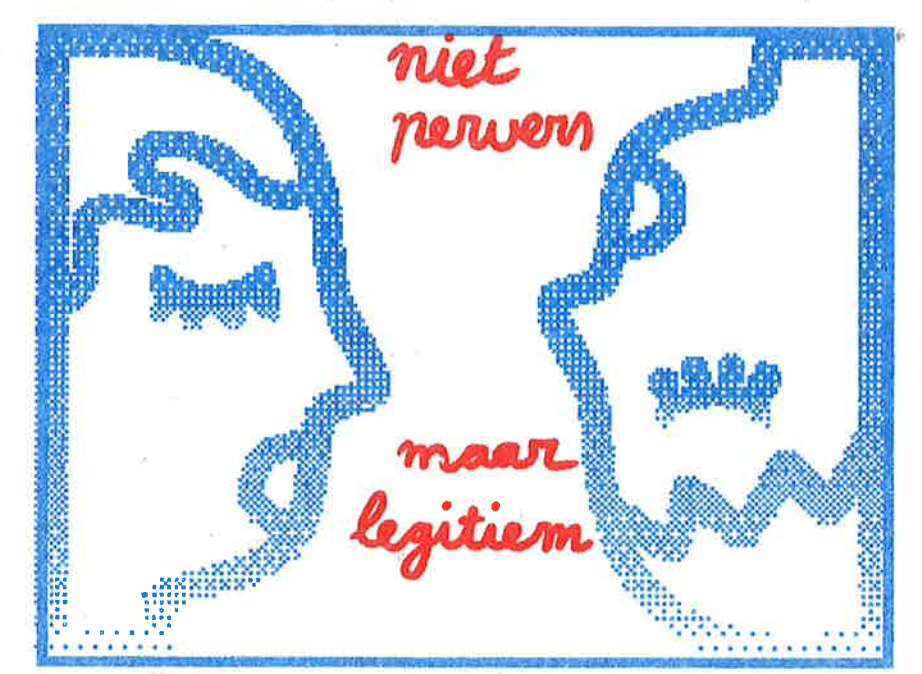
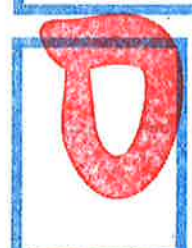
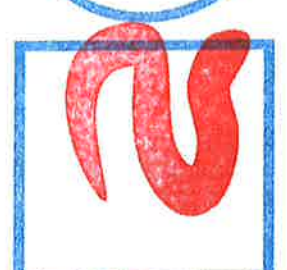
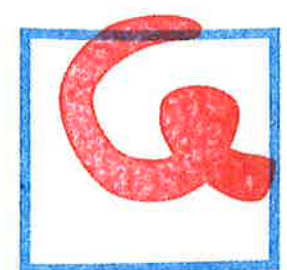
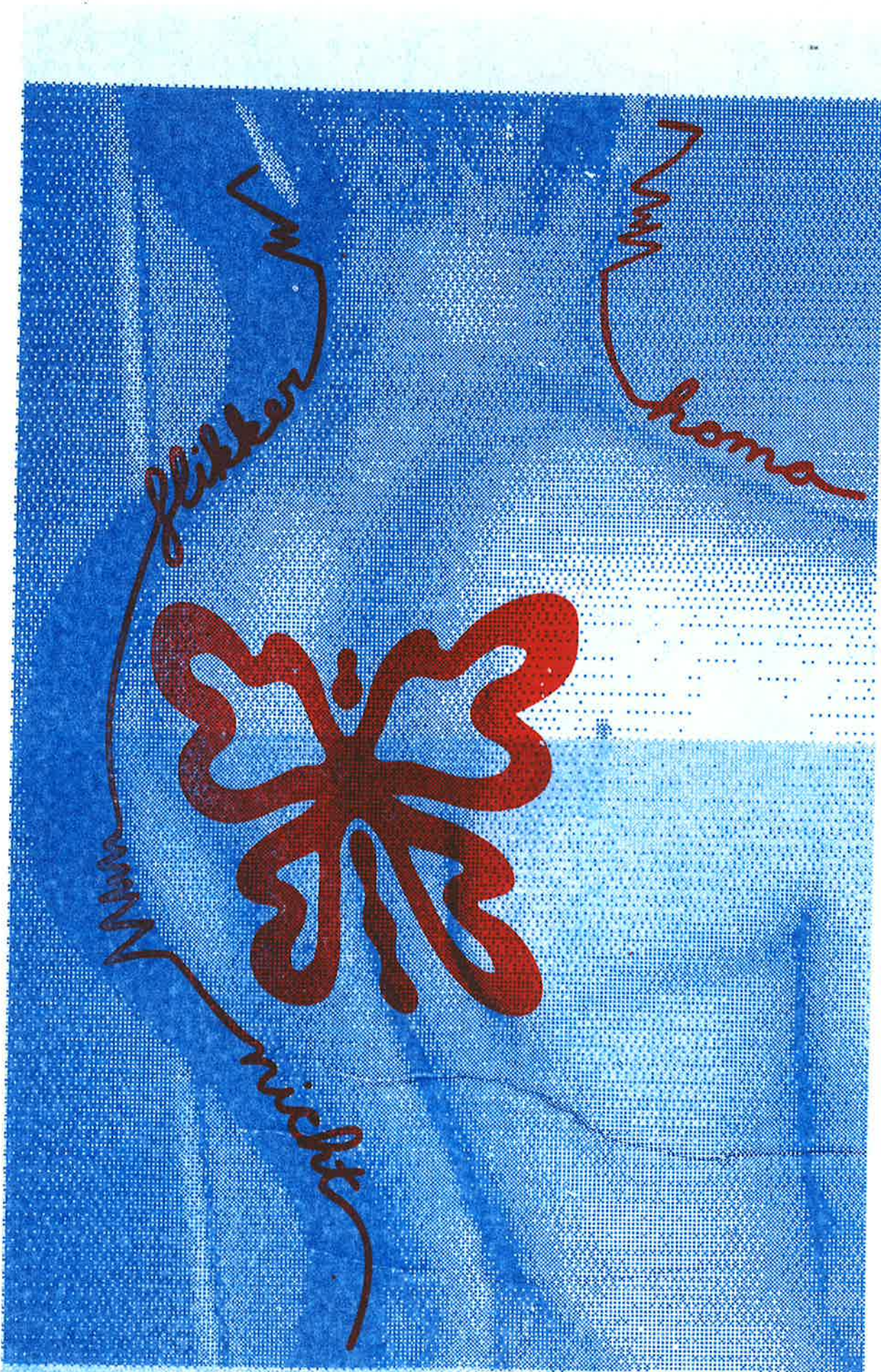
00:04:51:24

HIT HANA

*"de Duitse werkers aan de pil
die raakten onverwacht
veranderd ietsje van geslacht
door allerlei hormoongedoe"*

#4

uit Zo is het Toevallig Ook Nog Eens Een Keer
n.a.v. "Door Pil: mannen "vrouwelijk" en vrouwen "mannelijk"

DYSFORIE

HRE0005D51D

164

Achter het nieuws

pro

h

a

a

,

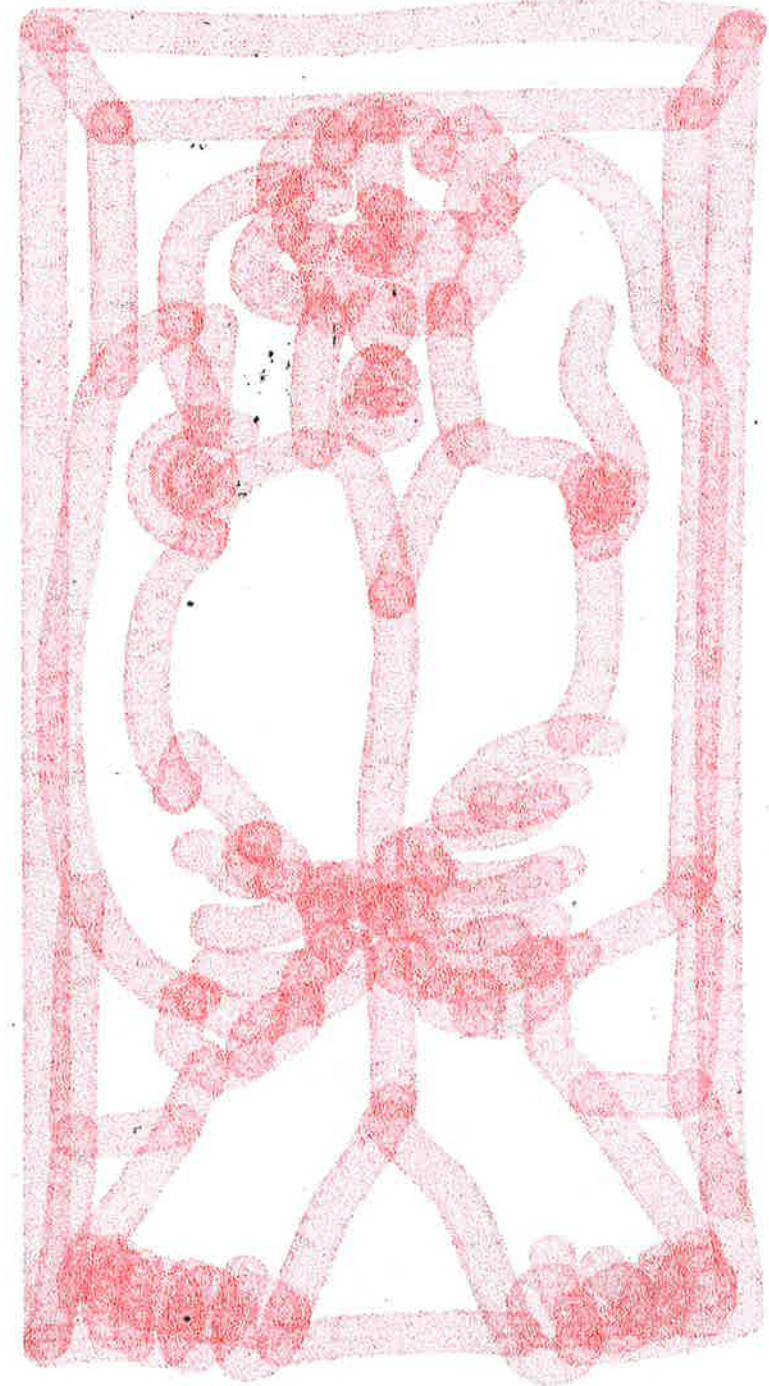
r

1976

Omroep Paroc
't Zand 33 82

1970-1980

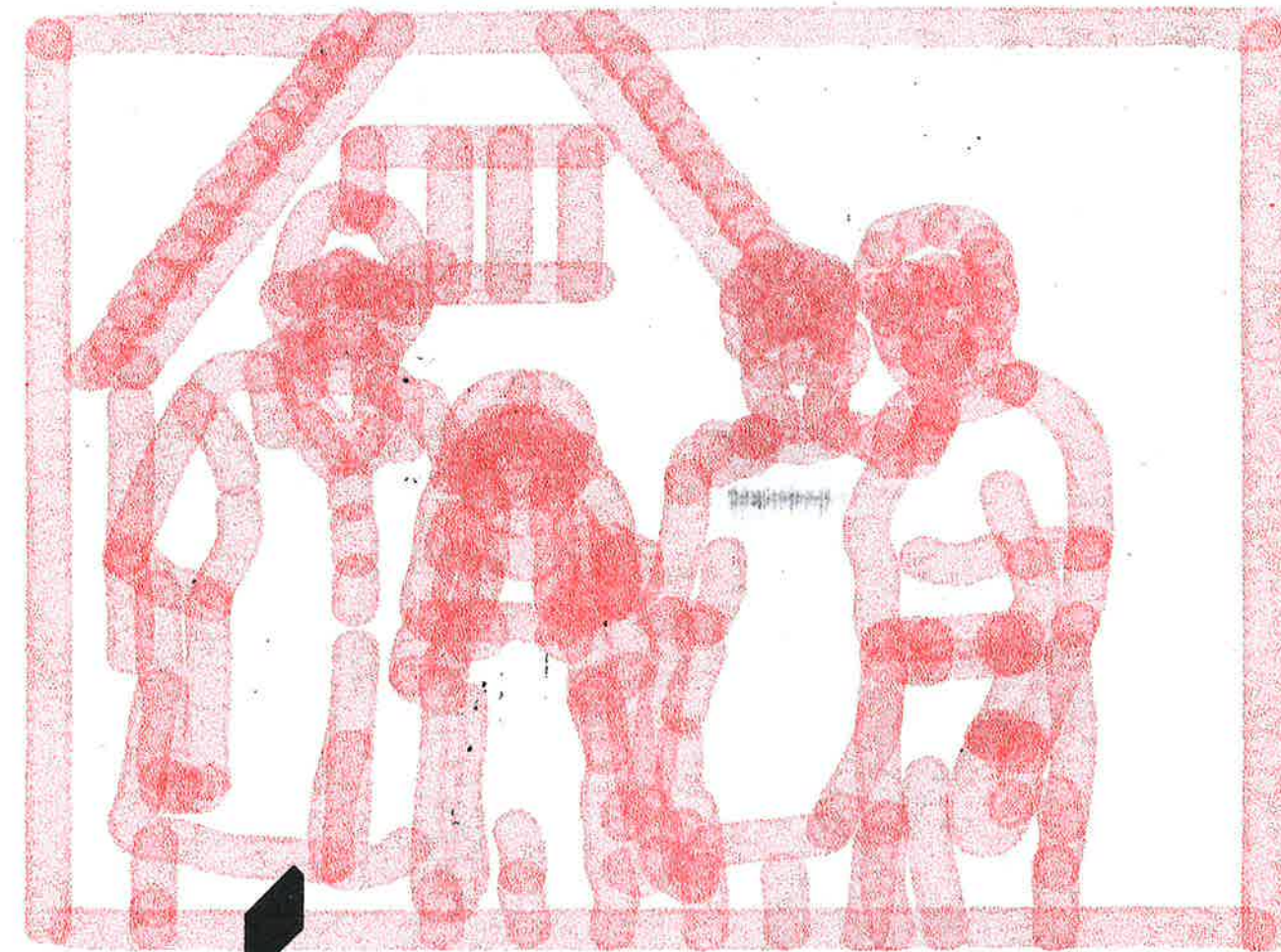

Thema no. 25
Homofilie

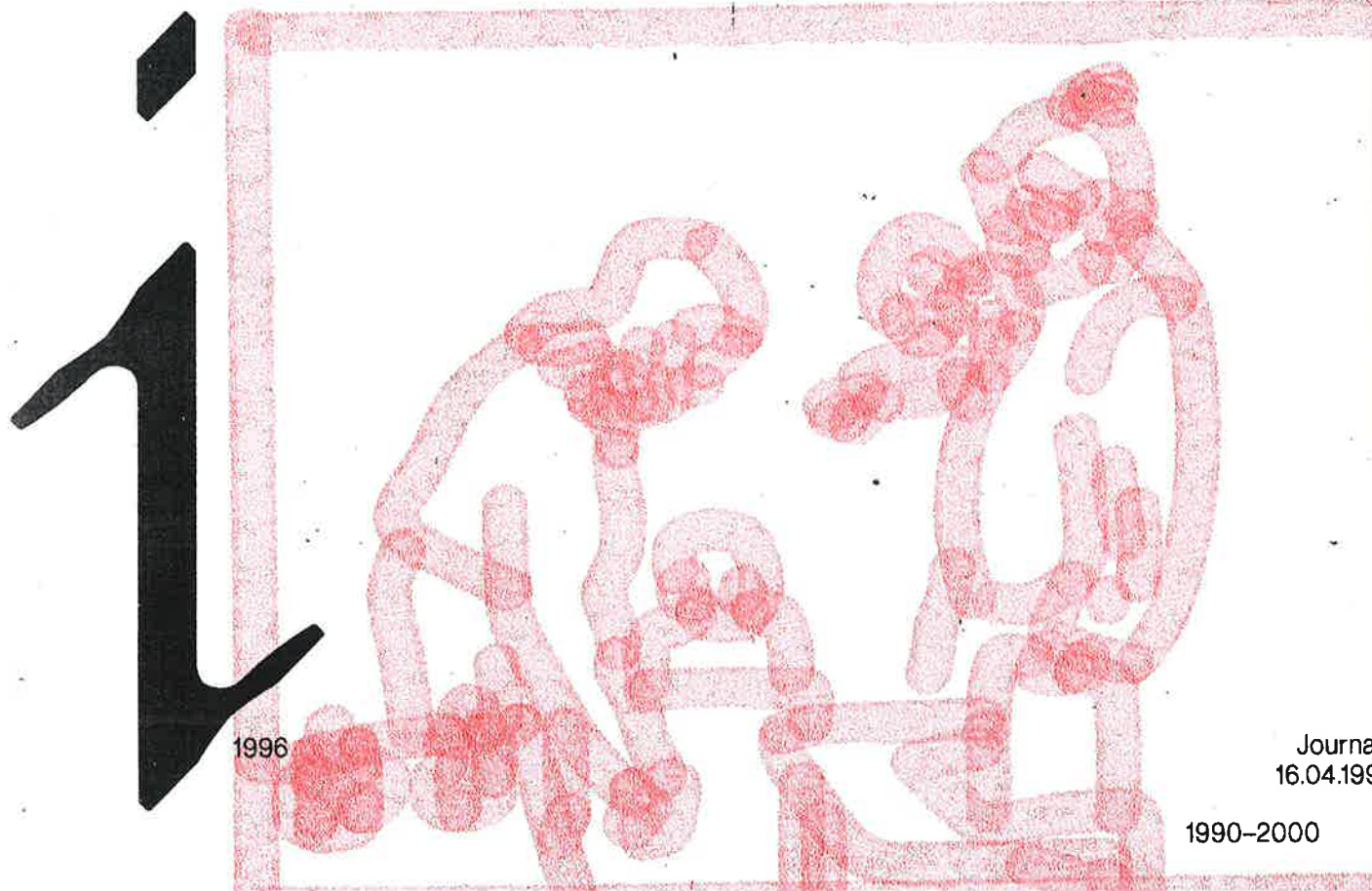
1992

YOY

1999

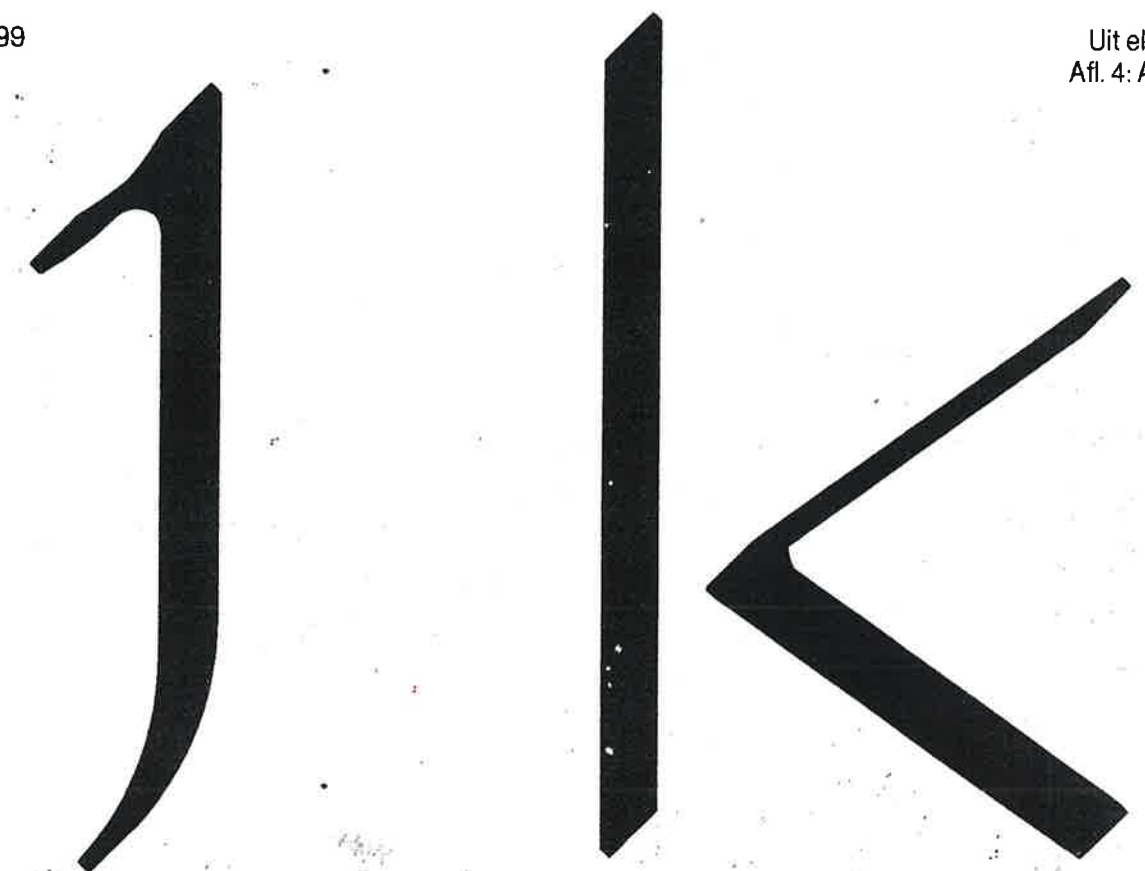
Uit elkaar
Afl. 4: Andy

1996

Journaal
16.04.1996

1990-2000

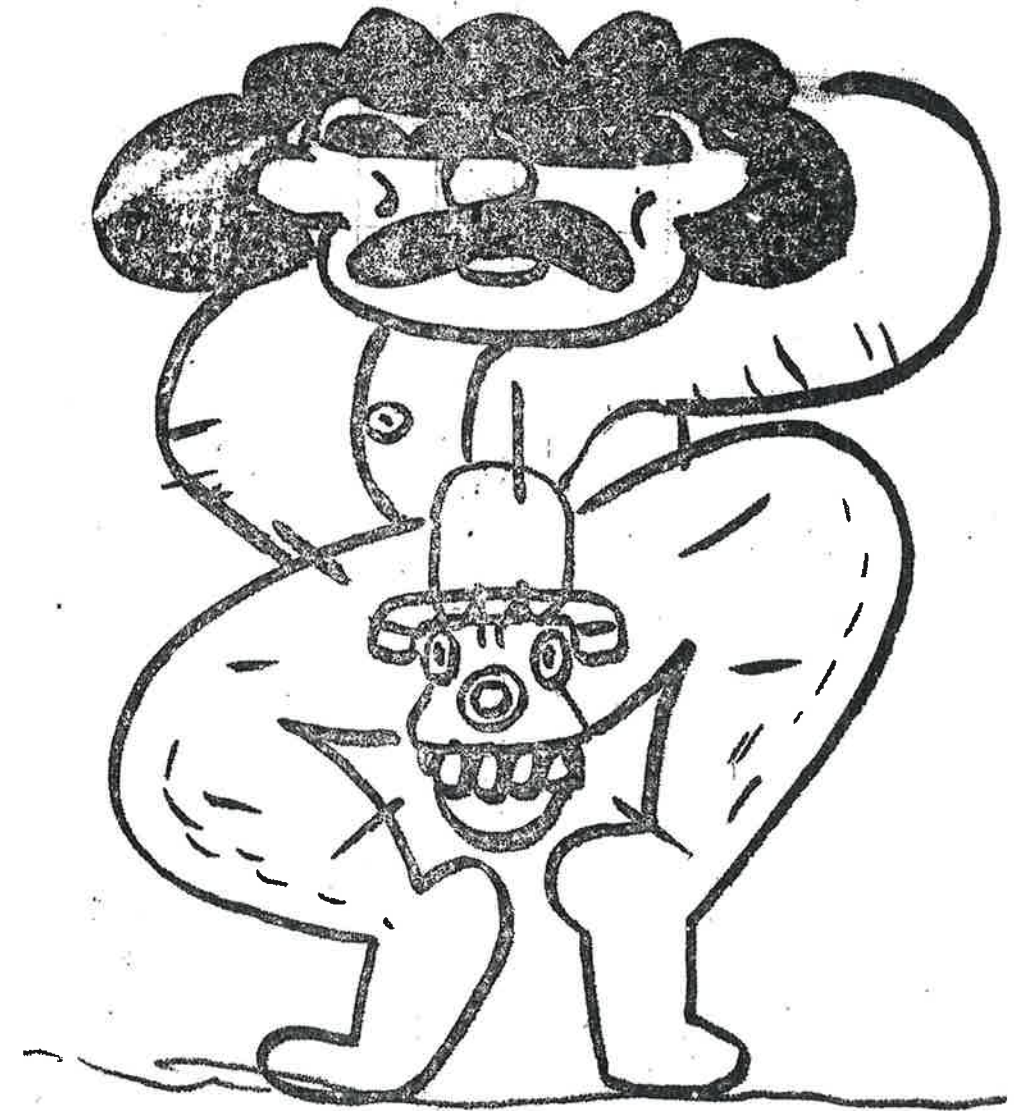
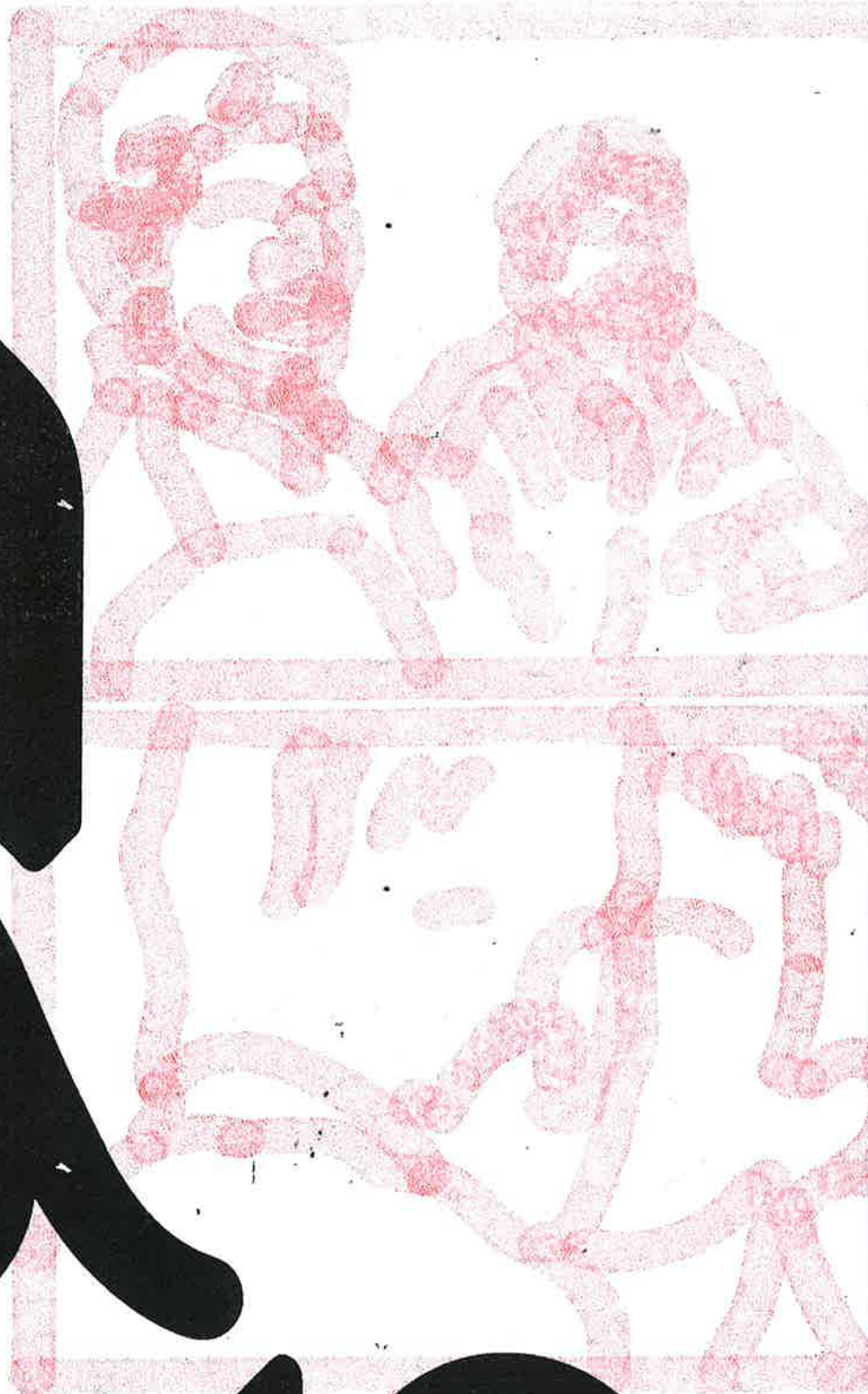
1990-2000

har

2000

De liefde
Afl. 1: De ware liefde

1990-2000

Reflectie deelnemers**Jan Jupiter Broekhuizen** (hen/hun, hij/hem)

Tijdens mijn onderzoek focuste ik me op transgender personen in het archief, om te zien hoe er door de jaren heen naar mensen zoals mij werd gekeken. Wat ik merkte was hoe het taalgebruik rond trans mensen flink is veranderd: termen als transseksueel en hermafrodit, die ons tegenwoordig doen fronsen, waren vroeger heel normaal.

Verder viel me op dat de insteek heel medisch was. Het ging over operaties, hormonen, of de hersenen van queer mensen aantoonbaar anders zijn, en wat de wetenschappelijke oorzaak is van "transgenderisme".

De brug tussen medicalisering van trans mensen en het verloren onderzoek van Magnus Hirschfeld is snel geslagen. Met het verbranden van Hirschfelds archief door de nazis in 1933 ging een tragische hoeveelheid medische kennis over trans mensen verloren.

Hoe anders had de wereld er uit kunnen zien als het fascisme deze rijkdom aan informatie met rust had gelaten. De fladderende pagina's van Hirschfelds bibliotheek die werden uitgestrooid om verbrand te worden, lieten me niet los.

Cliff van Thillo (hij/hem)

Ik ben door de collectie gegaan tot er iets onverwachts klikte. Tijdens een fragment van de jaren 60 satirische show "Zo Is Het Toevallig Ook Nog's Een Keer" werd een artikel over onbedoelde hormoonwisselingen d.m.v. medicatie uitgelicht die eindigde in een grap waarin een man de telefoon opnam met een zeer hoge stem. Ik kreeg allerlei associaties waarin het altijd als grappig wordt ervaren wanneer een man een hoge stem heeft, vaak verwijzend naar vrouwelijke of homoseksuele kanten van die persoon. Ik ben zelf ook in het bezit van een vrij hoge stem en maak dit ook vaak zelf belachelijk. Zo kwam ik, verder zoekende naar wat men verstaat onder 'mannelijkheid' terecht bij de grappig bedoelde documentaire "Man Zin Droom" van Willem Langeveld, geïntroduceerd met allemaal geanimeerde spotprenten en biologische tekeningen van penis, de kwestie letterlijk gereduceerd tot iets lulligs.

Ik vond het idee van zo'n telefoonhoorn komisch waaronder ik een zak wilde plakken als een idioot mannelijkheidsapparaat. Een dansend figuur gebaseerd op Jan Blokker mocht hem vasthouden. Tijdens het risoprinten ontstonden allerlei rare misdrukken waar ik erg van gecharmeerd was, alsof een schemerwereld van verlangen en afschuw ontstond, de beweeglijkheid passend bij het dansende figuur en de rol van de ballenfoon een obsessie werd.

Janne Beldman (zij/haar)

Om grip te krijgen op het immense archief ben ik vrij pragmatisch te werk gegaan, met lesbische representatie als hoofdfocus. Een zoekopdracht naar 'lesbisch' gaf 2587 resultaten; ter vergelijking: 'homofiel' 9894 en 'transgender' 2743. Het viel me op dat lesbiennes zich door de jaren heen regelmatig uitspraken over hun zichtbaarheid – zowel in positieve als negatieve zin.

De eerste lesbiennes op Nederlandse televisie, in 1964, werden bijvoorbeeld gefilmd van achteren en bleven dus onherkenbaar. De eerste laag van mijn reflectie begint daarom met de zin: 'Hoor haar, kijk haar', verwijzend naar de feministische radioshow Hoor haar (1975–1983) en de tv-show Kijk haar (1980–1984). Deze waren niet expliciet lesbisch, maar boden wel meer ruimte voor zulke stemmen dan reguliere media. De tweede laag is een tijdlijn (1964–2000) van fragmenten over lesbische representatie, waarin thema's als de rol van de vrouw, moederschap en gelukkig later ook de viering van liefde centraal staan.

Jasper Benschop (hij/hem)

De focus van mijn onderzoek in DAAN lag op de manier waarop transgenderisme en homoseksualiteit worden gerepresenteerd in het archief van Beeld & Geluid. In mijn zoektocht stuitte ik voornamelijk op documentaires en reportages waarin persoonlijke verhalen over genderdysforie centraal staan. Ik was blij verrast met de diversiteit in levensfasen waarin de hoofdpersonen zich bevinden: van kinderen die worstelen met hun genderidentiteit op de basisschool tot personen van middelbare leeftijd die op latere leeftijd een geslachtsverandering hebben ondergaan.

Op het gebied van homoseksualiteit vond ik voornamelijk stereotiepe beeld- en audiofragmenten. Hierin vertellen homoseksuele mannen en vrouwen hun ervaringen, geven medische deskundigen een wetenschappelijk perspectief of delen respondenten hun mening. Deze fragmenten maken duidelijk dat de LHBTQIA+-emancipatie weliswaar is toegenomen, maar nog steeds niet als vanzelfsprekend kan worden beschouwd.

Dergelijke verhalen liggen mij na aan het hart, omdat ik zelf als kind ook tekenen van genderdysforie vertoonde, wat uiteindelijk heeft geleid tot mijn coming-out als homoseksuele man. Voor de zine heb ik twee grafische prints gemaakt die zijn geïnspireerd door uitspraken afkomstig uit de gevonden fragmenten: een verdedigende uitspraak van een genderdysfor persoon en neerbuigende uitingen van respondenten. Hiermee wil ik de kracht van woorden illustreren, met zowel positieve als negatieve gevolgen.

In mijn ogen is het belangrijk dat mensen die zich anders voelen dan de norm bovenal zich allereerst gehoord en vervolgens hopelijk ook begrepen kunnen voelen. Deze verhalen moeten daarom gedeeld én bewaard worden.

MANZINDROOM

een fillem van Willem Langeveld- documentaire

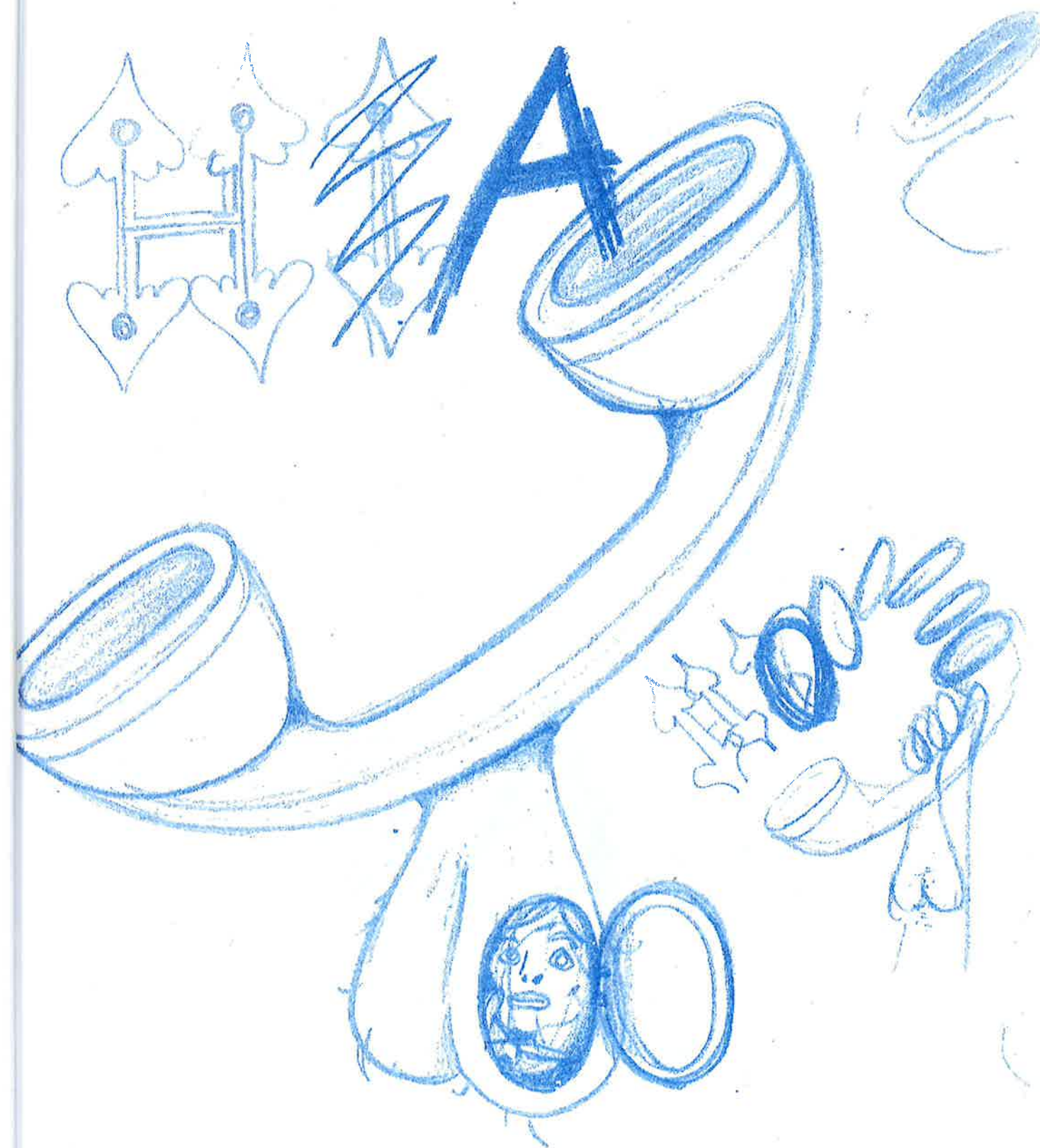
(documentaire die het fenomeen mannelijkheid ridiculeert)
ingesproken met een opzettelijk (vervormde) lage stem

ARE YOU FREE, MR. HUMPHRIES?

Are You Being Served?- comedyserie

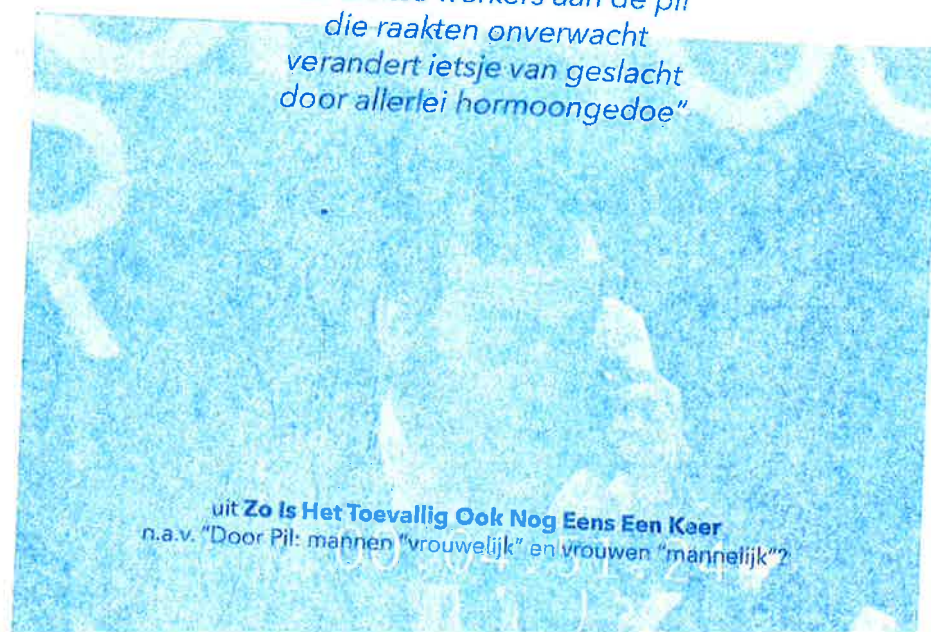
neemt de telefoon altijd op met een lage stem
om zijn (vrouwelijke) hoge stem te verbergen

HIHI HAHA

"de Duitse werkers aan de pil
die raaken onverwacht
verandert ietsje van geslacht
door allerlei hormoongedoe"

uit **Zo Is Het Toevallig Ook Nog Eens Een Keer**
n.a.v. "Door Pil: mannen "vrouwelijk" en vrouwen "mannelijk"?"

COLLECT*MAKE*SHARE* biedt ruimte aan makers om zich te laten inspireren door archiefmateriaal en dit door experimenten met grafische technieken eigen te maken. Het werkproces van elke maker wordt vastgelegd in een zine, bestaande uit visuele essays, schetsen en reflecties op het collectiemateriaal van Beeld & Geluid. Zo geven de zines een inzicht in beeldend onderzoek met archiefmateriaal als vertrekpunt.

Editie #4 werkt voor het eerst met een thema, namelijk queer (re)presentatie. Een archief wordt vaak geassocieerd met een passief wezen wat objectief verslaglegging doet van de tijd. Maar in hoeverre is de LHBTIQ+ gemeenschap vertegenwoordigd in het grootste media-archief van Nederland? Welke verhalen worden er verteld? En door wie? Door hiaten en onder/misrepresentatie te erkennen, benoemen en hierop te reageren is het mogelijk om ons collectieve geheugen te bevragen en een vollediger beeld te schetsen. Vier queer beeldmakers delen via hun artistieke praktijk hun inzichten en verrassende ontdekkingen.

Deelnemers:

Cliff van Thillo
Jan Jupiter Broekhuizen
Janne Beldman
Jasper Benschop

Monoprint-zine
Mei 2025

